

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите Инициатива за устойчивото развитие на синята икономика в Западното Средиземноморие“

[COM(2017) 183]

(2018/C 129/14)

Докладчик: **Dimitris DIMITRIADIS**

Консултация	Комисия, 31.5.2017 г.
Правно основание	Член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Външни отношения“ (REX)
Приемане от секцията	7.11.2017 г.
Приемане на пленарна сесия	6.12.2017 г.
Пленарна сесия №	530
Резултат от гласуването	159/1/1
(„за“/„против“/„въздържал се“)	

1. Заключение и препоръки

1.1 Социално и екологично устойчивото развитие на морските басейни и крайбрежните райони, противодействието на съществуващите различия и гарантирането на опазването на културното и биологичното разнообразие е от първостепенно значение. Освен това то е една от най-привилегированите области за създаване на схеми за транснационално сътрудничество в рамките на ЕС и извън него. В този смисъл ЕИСК изцяло подкрепя специалната инициатива за устойчивото развитие на синята икономика в Западното Средиземноморие и призовава европейските институции да завършат цикъла на консултации и да създадат съответната работна група.

1.2 Комитетът счита, че успехът на тази инициатива изисква добра комуникация и подходящ климат на сътрудничество между участващите в нея държави, и второ — европейските институции. Съюзът за Средиземноморието (СС) е поканен да играе важна роля в ефективното свързване на всички участващи страни.

1.3 ЕИСК признава необходимостта от разширяване на инициативата в следните три направления:

1.3.1 В допълнение към избраните области на действие в специалната инициатива — 1) по-безопасно и по-сигурно морско пространство; 2) интелигентна и устойчива синя икономика и насоченост към развитието на умения, научноизследователските и иновационните дейности; 3) по-добро управление на морето — ЕИСК предлага допълнително тематично разширяване на инициативата в областта на биологичното разнообразие и опазването и межкултурното общуване, както и по-конкретна стратегия за подпомагане на малки и много дребно (машабни) производствени дейности.

1.3.2 Освен това Комитетът счита, че ще бъде много важно като хоризонтална област на интервенция да се включат постепенното развитие и транснационалното сътрудничество между системите за професионално и академично образование, подобрявайки ефективността на други сфери на синята икономика. В този смисъл следва да се възприеме подходът на макрорегионална стратегия.

1.3.3 Безопасността на морския транспорт, свързаните със сигурността въпроси, устойчивият икономически растеж и опазването на културата и околната среда няма да бъдат решени в дългосрочен план, ако пренебрегнем факта, че Средиземноморието е историческа, икономическа и екологична общност⁽¹⁾. Следователно макар и повишеното геополитическо напрежение и изострянето на конфликтите в източната част на Средиземноморския басейн да обясняват

⁽¹⁾ В публикувания неотдавна доклад на Световния фонд за дивата природа (WWF) „Reviving the Economy of the Mediterranean Sea — Actions for a sustainable future“ („Съживяване на икономиката на Средиземноморието: действия за устойчиво бъдеще“) авторите доказват първо необходимостта от цялостен подход и второ факта, че „Средиземно море има основен принос за регионалния БВП и неговите природни ресурси представляват голям актив за синята икономика не само за региона, но и в световен план“. (Вж. стр. 7 от доклада, http://www.wwf.gr/images/pdfs/Reviving_Mediterranean_Sea_Economy_Full%20rep_Lowres.pdf).

защо инициативата започва в западната му част, това следва да се разбира като пилотно осъществяване, което може да осигури полезен опит и най-добри практики, които да бъдат разширени в един цялостен подход към Средиземноморието (вж. също така точки 3.3, 3.4 и 3.5).

1.4 ЕИСК очаква, че успехът на инициативата ще изисква висока степен на транснационална и интердисциплинарна координация. Изпълняваните през последните двадесет години политики и програми за Средиземноморието имаха незадоволителни резултати и оставиха огромни неусвоени средства поради различните нагласи и липсата на ефективна координация между институциите на ЕС и публичните администрации в държавите от Средиземноморския регион, които не са членки на ЕС, а в някои случаи бюрокрацията, скрита под претекста на прозрачността, създаде прекомерни пречки пред използването на средствата. Това предполага необходимостта от подпроект за техническа помощ, обхващащ следните въпроси:

1.4.1 Задълбочен сравнителен анализ, който ще определи точно припокриващите се области в множеството съществуващи инициативи със сходна (ако не и идентична) насоченост (вж. точки 3.9 и 3.10), с цел спестяване на ресурси и подобряване на крайните резултати. ЕИСК подчертава риска от забавяне или дори отменяне на изпълнението на инициативата, ако няма ясно определяне на средносрочни и дългосрочни цели и/или конкретно определяне на компетентностите на участващите органи и институции.

1.4.2 Оперативен генерален план, който ще определи компетентностите на работната група за синята икономика, специалните организационни/административни инструменти, различните роли на участващите регионални, национални и международни институции, в допълнение към ясно определен график (вж. също така точки 4.5 и 4.6). Предвид факта, че научноизследователските институции ще имат значителна роля, авторът(ите) на този генерален план следва да разгледа(т) и разнородността по отношение на съществуването на опитен и компетентен НИРД сектор, както и всички съществуващи примери за успешно сътрудничество в областта на НИРД от двата бряга на Средиземно море.

1.4.3 Планиране и изпълнение на достатъчно широкообхватна комуникационна стратегия, която ще популяризира съдържанието на инициативата за синята икономика и свързаните с нея възможности и перспективи, с цел i) отбелязване на всички институции и заинтересовани страни, които могат да бъдат включени и/или засегнати, особено на местно и регионално равнище; и ii) разпространение на съответната информация между тях.

1.5 Като продължение на горните общи препоръки, следват подробни заключения и съответни предложения:

1.5.1 ЕИСК приема, че с цел постигане на успех в борбата срещу престъпността и тероризма е необходимо по-ефективно изграждане на мрежи на органите по сухопътните и морските граници на двата бряга, както и систематичен обмен и анализ на данни, в тясно сътрудничество с Frontex и други международни и транснационални институции, като например Международната морска организация (ММО).

1.5.2 Независимо от това, предвид връзките между граничните власти, охраняващи сухопътните и морските граници, ЕИСК желае да обърне специално внимание на правилата на „доброто управление“ и на необходимостта да се отчитат внимателно правата на човека, както индивидуалните, така и колективните (вж. също параграф 4.1).

1.5.3 За да бъдат ефективни устройството на територията и крайбрежното управление, следва да бъде възприет подходът на четворната спирала на транснационално и особено на регионално/местно равнище. Необходимо е засилено участие на местните власти (общини и региони), както и на социалните партньори и на организациите на гражданското общество, в рамките на техните съответни области на дейност. В тази връзка Комисията следва да покани местните заинтересовани страни от публичния и частния сектор на консултациите относно съобщението и относно конкретните области на действие — безопасност и сигурност на транспорта, рибарство, туризъм и енергетика, социално сближаване и екологична устойчивост (вж. също точки 4.2.1 и 4.3).

1.5.4 „Син растеж“⁽²⁾ е една от основните дългосрочни стратегии за постигане на целите на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж: риболов и аквакултури, крайбрежен (еко)туризъм, морска логистика (от голямо значение за Средиземноморието поради настоящите геополитически и икономически развития), морски биотехнологии, океанска енергия и добив на полезни изкопаеми от морското дъно предоставят нови многостранни възможности за предприемачество.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth_en.

1.5.5 Малките и много малките предприятия, занаятчийските работилници и семейните предприятия с традиционни организационни структури, оперативни схеми и дейности са гръбнакът на местните икономики на двата бряга на Средиземноморския басейн. В този смисъл изграждането на мрежи и схемите за сътрудничество за малки и микропроизводители също могат да подобрят устойчивостта и разходната конкурентоспособност, като същевременно запазят така необходимата диференциация на предлаганите от тях стоки и услуги. Поради това ЕИСК счита, че в допълнение на иновативното и технологично напреднало предприемачество е не по-маловажно да се насърчават и специални, добре приспособени програми за традиционни икономически дейности, отчитайки местните особености (вж. точки 3.6, 3.7, 4.2.2, 4.2.3 и 4.2.4).

1.5.6 Тъй като бедността и безработицата сред младите хора може да се задълбочат през следващите години, особено в държавите от Южното Средиземноморие, осигуряването на по-добро съответствие между предлаганите и търсените умения на пазара на труда може да е от значение, но със сигурност няма да е достатъчно за решаване на проблемите, свързани с безработицата, социалното сближаване и социалната устойчивост. В този смисъл действията за развитие, обобщени в точка 1.5.5, са от съществено значение за създаването на нови устойчиви работни места и за подобряване на жизнения стандарт в конкретните области. Тези действия за развитие трябва да се планират внимателно в сътрудничество с местните институции и власти. Освен това тези политики с изразен местен характер са най-ефективният начин за преодоляване на факторите, подтикващи миграцията — следователно те трябва да се разбират като основен инструмент за справяне с увеличаващите се миграционни потоци и произтичащите от тях социално-икономически проблеми на двата бряга, както и със свързаните въпроси за безопасността и сигурността и борбата срещу престъпността и тероризма (тероризъм 1.5.1).

1.5.7 По отношение на риболова ЕИСК счита, че i) следва да се увеличи гъвкавостта на Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР), за да се премахнат бариерите между равнищата на публичната администрация; и ii) следва да се засили ролята на Генералната комисия по рибарство за Средиземно море (GFCM), за да се промени все още неблагоприятното състояние на рибните запаси на много видове, в тясно сътрудничество и координация с държавите от Средиземноморието, които не са членки на ЕС (вж. също точки 4.3.4 и 4.3.5).

2. Контекст на съобщението

2.1 През ноември 2015 г. конференцията на министрите от СС „Синя икономика“⁽³⁾ прие декларация за по-нататъшното развитие на синята икономика⁽⁴⁾ чрез увеличаване на инвестициите в съответните технологии, иновации, знания и умения, както и морското управление.

2.2 През октомври 2016 г. министрите на външните работи на държавите от „Диалог 5+5“ — Алжир, Либия, Мавритания, Мароко и Тунис плюс Испания, Италия, Малта, Португалия и Франция — насърчиха по-нататъшната работа по инициативата за устойчивото развитие на синята икономика, в рамките на Съюза за Средиземноморието⁽⁵⁾.

2.3 Настоящото съобщение⁽⁶⁾ и придружаващата го рамка за действие [SWD(2017) 130]⁽⁷⁾ произтичат от това искане. В тях се предвижда използване на възможностите и справяне с предизвикателствата в региона, който изисква многостранна координация и международно сътрудничество, което трябва да се разшири извън границите на Европейския съюз (ЕС).

2.4 Освен това инициативата на ЕК, която е в основата на настоящото съобщение, се основава на дългогодишния опит при прилагането на стратегии за морските басейни и макрорегионални стратегии, например стратегията за района на Атлантическия океан, стратегията на ЕС за региона на Балтийско море и стратегията на ЕС за региона на Адриатическо и Йонийско море⁽⁸⁾. От полза за инициативата са провежданият регионален диалог относно синята икономика в рамките на

⁽³⁾ За дневния ред на конференцията на министрите от СС „Синя икономика“, проведена на 17 ноември 2015 г. вж. http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2015/10/Agenda_UfM_Ministerial-on-Blue-Economy_MARE-D1.pdf

⁽⁴⁾ Вж. http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2015/11/2015-11-17-declaration-on-blue-economy_en.pdf

⁽⁵⁾ За кратко резюме на решенията, приети на срещата на министрите на външните работи на 28 октомври 2016 г., вж. <http://ufmsecretariat.org/foreign-affairs-ministers-of-the-5-5-dialogue-discuss-pressing-regional-challenges-and-highlight-the-positive-contribution-of-ufm-activities-to-the-enhancement-of-regional-cooperation/>. За историята на „Диалог 5+5“ от 2003 г. вж. http://westmediterraneanforum.org/wp-content/uploads/2013/09/131017_chronology5+51.pdf

⁽⁶⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1506063447771&uri=CELEX%3A52017DC0183>

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2017-130_en.pdf

⁽⁸⁾ За трите регионални стратегии на ЕС вж. следните уебсайтове: <http://www.atlanticstrategy.eu/> за стратегията за района на Атлантическия океан, <https://www.balticsea-region-strategy.eu/> за стратегията на ЕС за региона на Балтийско море (EUSBSR) и <http://www.adriatic-ionic.eu/> за стратегията на ЕС за региона на Адриатическо и Йонийско море (EUSAIR).

СС (споменат по-горе), Генералната комисия по рибарство в Средиземно море⁽⁹⁾, Конвенцията от Барселона за защита на морската среда и на крайбрежните райони в Средиземноморието⁽¹⁰⁾, както и Програмата на ООН за устойчиво развитие до 2030 г.⁽¹¹⁾ и положените усилия за прилагането на Средиземноморската стратегия за устойчиво развитие⁽¹²⁾.

2.5 Освен това съобщението е в съзвучие с развиващата се научна и социо-политическа дискусия в световен план. Синята икономика вече е един от най-важните съвременни въпроси; първо, поради значението на активите, свързани с моретата и океаните, и съответния потенциал на свързания с моретата и океаните икономически растеж, и второ, поради факта, че устойчивостта на моретата и океаните е основен параметър за опазването на околната среда в световен план⁽¹³⁾.

2.6 В съобщението се признава необходимостта от повишаване на безопасността и сигурността, устойчив икономически растеж и работни места, както и опазване на екосистемите и биологичното разнообразие в Западното Средиземноморие. С други думи желанието е да се допринесе за устойчиво в социално и екологично отношение развитие в морския басейн, северните и южните крайбрежни райони, пристанищата и градовете, които представляват интегрирана система за движението на хора и стоки, като се преодолее съществуващата административна и политическа непоследователност. В тази връзка в съобщението се очертават три области от предизвикателства:

2.6.1 *Безопасност и сигурност на морските дейности*: според съобщението в Западното Средиземноморие има зони на натоварен морски трафик, които ще бъдат изправени пред повишени рискове (от гледна точка на транспортни произшествия) поради бъдещи геополитически и икономически развития, като например разширяването на Суецкия канал. От друга страна проблемите, свързани със сигурността, вече са съществени — незаконната миграция е знак за това — като се очаква настоящите социално-икономически и демографски тенденции и ефектите на изменението на климата да повишат конкуренцията за ресурси и да засилят геополитическата нестабилност.

2.6.2 *Високи равнища на младежката безработица и застаряване на работната сила в морския сектор*: в съобщението се признава добре известният парадокс, свързан със заетостта, а именно от една страна неоползотворена работна сила, а от друга — непопълнени свободни работни места, с особена концентрация в секторите и отраслите на синята икономика. Комисията счита, че настоящото положение е резултат основно (ако не единствено) на несъответствие между предлаганите и търсените умения. Затова тя се съсредоточава основно върху липсата на диалог между промишлеността и образователната система.

2.6.3 *Различаващи се и конкуриращи се интереси в морските територии*: според представените в съобщението данни регионът на Западното Средиземноморие разполага с най-богатото биологично разнообразие в целия басейн. Същевременно в него е съсредоточен приблизително половината от БВП на Средиземноморието главно от морски дейности — туризъм, аквакултури, рибарство и транспорт — което води до увеличаване се урбанизация на крайбрежните райони, прекомерно експлоатиране на рибните запаси, замърсяване на морската среда и по-широк кръг свързани с опазването въпроси. Предвид транснационалния характер на замесените интереси и сериозните социално-икономически различия, тези фактори оправдават мнението, изразено в съобщението, че регионът е „гореща точка на икономически, демографски и екологичен натиск“.

2.7 Като цяло Комисията признава, че съществуващата рамка на схеми за сътрудничество на двата бряга на морския басейн не се е оказала достатъчно ефективна. В този смисъл инициативата решава съществуваща нужда. Въпреки това успехът при справянето с този проблем зависи от много общи и специфични изменения и корекции, много от които ще се опитаме да представим в следващите точки.

3. Общи бележки

3.1 ЕИСК подкрепя усилията на Комисията да консолидира и развива екологично устойчива верига на производство и потребление, например чрез използването на чисти форми на енергия за обезсоляване, насърчаването на енергийна ефективност и по-общо на чиста енергия, и насърчаването и утвърждаването на екологични товари и корабоплаване. Това е от особено значение предвид огромния потенциал за предприемачески дейности в областта на интерес.

⁽⁹⁾ <http://www.fao.org/gfcm/en/>

⁽¹⁰⁾ Конвенцията за опазване на Средиземно море от замърсяване (Конвенцията от Барселона) е приета на 16 февруари 1976 г. от Конференцията на упълномощените представители на крайбрежните държави от средиземноморския регион за опазване на Средиземно море, проведена в Барселона. Първоначалната конвенция е изменена с изменения, приети на 10 юни 1995 г. (UNEP (OCA)/MED IG.6/7). В сила е от 9 юли 2004 г.

⁽¹¹⁾ https://www.un.org/pga/wp-content/uploads/sites/3/2015/08/120815_outcome-document-of-Summit-for-adoption-of-the-post-2015-development-agenda.pdf

⁽¹²⁾ https://planbleu.org/sites/default/files/upload/files/smdd_uk.pdf

⁽¹³⁾ Вж. „Reviving the Economy of the Mediterranean Sea — Actions for a sustainable future“ („Съживяване на икономиката на Средиземно море: действия за устойчиво бъдеще“), Доклад на Световния фонд за дивата природа (WWF) с подкрепата на Бостънската консултативна група, 2017 г., http://www.wwf.gr/images/pdfs/Reviving_Mediterranean_Sea_Economy_Full%20rep_Lowres.pdf

3.2 Терминът „синя икономика“ се отнася за социално и екологично устойчивото развитие на морските басейни и крайбрежните райони, противодействието на съществуващите различия и гарантирането на опазването на културното и биологичното разнообразие, което е от особено решаващо значение в контекста на историята и с оглед на бъдещето на Средиземноморието. В този смисъл избраните области на действие в съобщението — 1) морска безопасност и сигурност, 2) интелигентна и устойчива икономика, 3) по-добро управление на морето — макар и важни, може да бъдат неефективно ограничителни по отношение на нуждите на басейна. ЕИСК предлага допълнително разширяване на инициативата в области като биологично разнообразие и опазване, межкултурно общуване, както и по-конкретна стратегия за подпомагане на малки и много дребно (машабни) производствени дейности, например риболов и др.

3.3 Безопасността на морския транспорт, свързаните със сигурността въпроси, макар и много важни, не могат да бъдат ограничавани до Западното Средиземноморие. Напротив, геополитическата история и влошаването в момента, заедно с разраствашата се криза с бежанците в източната част на морския басейн, показват необходимостта от цялостен подход към Средиземноморието за справяне с тези проблеми.

3.4 Това се отнася и за останалите определени области на интерес — устойчив икономически растеж, въпроси, свързани с опазването на културата и околната среда, и т.н. Средиземноморието не бива да се дели на западно и източно. Дори и това да трябва да се направи по административни причини и заради краткосрочна тактика, в дългосрочен план стратегическото планиране трябва да разглежда басейна като цяло.

3.5 ЕИСК напълно разбира, че предвид повишеното геополитическо напрежение и изострянето на конфликтите в Източното Средиземноморие, започването на инициативата в Западното Средиземноморие би могло да е по-лесен, по-реалистичен и по-бързо реализиран подход. В случай обаче, че това не бъде последвано от аналогична инициатива за Източното Средиземноморие, съществува значителен риск поставените цели да не могат да бъдат постигнати. Същите проблеми, но с много по-голямо напрежение поради геополитическите условия, стоят пред Източното Средиземноморие, за което следва да се предвидят и прилагат аналогични правила и политики.

3.6 Въпреки че липсата на диалог между промишлеността от една страна и академичните среди и сектора на НИРД от друга може да бъде важен фактор при разглеждането на въпроса с безработицата (особено в дългосрочен план и в периоди на икономически растеж), съсредоточаването само върху този въпрос е неефективно и едностранно. Напротив, съществуващите икономически неравновесия (като липсата на нови свободни работни места и високата безработица са основен елемент) и увеличаващите се социално-икономически различия в Средиземноморския басейн на Западното Средиземноморие следва да се разглеждат в контекста на продължаващата системна криза в северната част на региона и цялостната липса на желание за продуктивни инвестиции.

3.7 Когато икономическата активност силно взаимодейства с въпроси на опазването, когато съществуват (макро-) икономически външни фактори (движени от търсенето или предлагането) и когато сборът от свободните индивидуални избори генерира проблеми, свързани с социално-икономическата и екологичната устойчивост, съществува необходимост от ефективна намеса на политическо равнище, която в периоди на засилена интернационализация трябва да е приспособена в транснационален план. В случаи на прекомерно експлоатиране на рибните запаси, замърсяване на морската среда, свръх урбанизация и неефективно нарастващи агломерации, продължаващи икономически/финансови кризи и увеличаващи се трансрегионални и социални неравенства в рамките на ЕС и извън него, доктрината на „освобождение на пазарните сили“ не е достатъчна.

3.8 В този смисъл признатите недостатъци в съществуващата рамка за разработване на политики в региона, които се дължат основно на липсата на сътрудничество между различните държави (в съобщението те са засегнати при разглеждането на третата група предизвикателства и пропуски за различаващите се и конкуриращите се интереси), са изключително важен фактор при решаването на екологичните и социално-икономическите спорове в региона. Съществуващите и бъдещите двустранни споразумения между съседните държави от ЕС и Южното Средиземноморие следва ефективно да се зачитат. Отсъствието на единно и следователно силно мнение на ЕС относно въпроси на външната политика може да не помогне в това отношение, но все пак държавите на южния бряг на Средиземноморския басейн следва да очакват, от друга страна, ЕС да бъде техният основен (ако не и единствен) партньор със силен и откровен интерес от насърчаване на общите перспективи за устойчиво развитие и благоденствие в региона.

3.9 Освен съществуващата липса на транснационално сътрудничество, друга необходимост от координация на политиката произтича от обръкващото множество от инициативи и платформи със сходна (ако не и идентична) насоченост. В съобщението, което Комитетът коментира, например се споменават стратегията на ЕС за син растеж и морската

политика⁽¹⁴⁾, европейската стратегия за по-голям растеж и повече работни места в сектора на крайбрежния и морския туризъм⁽¹⁵⁾, инициативата BLUEMED⁽¹⁶⁾ и инициативата за син растеж на Организацията на ООН за прехрана и земеделие⁽¹⁷⁾. Освен това има други дейности, които обхващат и двата бряга на Средиземноморския басейн, като например планът за действие за устойчиво потребление и производство и регионалният план за действие в областта на транспорта за Средиземноморския регион⁽¹⁸⁾.

3.10 В контекста на широкия набор от съществуващи инициативи със сходна насоченост ЕИСК призовава за задълбочен сравнителен анализ, който ще определи точно припокриващите се области, като направи възможно да се използват инициативите по начин, който спестява ресурси и подобрява крайните резултати. Следва по-задълбочено да се проучат и разгледат най-добрите практики, прилагани в други макрорегионални стратегии (и в Балтийския регион) и инициативи (като инициативата „Интелигентни острови“)⁽¹⁹⁾.

3.11 От една страна нереалистичните изисквания, които ограничават ефективността на европейските програми в Средиземноморието, и бюрокрацията, произтичаща от фобията за неправилно разходване на средствата на ЕС, от друга, както и корупцията и неефективността (в част от) случаите, свързани с участието на публичната администрация на двата бряга на Средиземноморския басейн доведоха до сериозни недостатъци в усвояването на съществуващите европейски фондове за Средиземноморието.

3.12 От друга страна СС досега не успя да изиграе ролята, която му се възлагаше, независимо от различните обявени проекти. Следователно неговата намеса в региона трябва допълнително да се засили. Инициативите за синята икономика биха могли да са от голямо значение за общото благоденствие, но трябва да бъдат ефективно свързани със съществуващите структури и рамки.

4. Конкретни бележки

4.1 По-безопасно и по-сигурно морско пространство

4.1.1 Съобщението е насочено върху две конкретни области на намеса: 1) сътрудничество между службите за брегова охрана и 2) обмен на данни и административно сътрудничество за повишаване на капацитета с цел реагиране и противодействие на замърсяването на морската среда вследствие на инциденти.

4.1.2 ЕИСК счита от съществено значение засилването на изграждането на мрежи и по този начин на сътрудничеството между органите на бреговата охрана и контролните органи по сухопътните и морските граници на двата бряга с помощта на Frontex. Необходим е и систематичен обмен и анализ на информацията от наднационален център за анализ на данни, за да успее борбата срещу престъпността и тероризма. Въпреки това внимателно трябва да се разгледат правилата за „добро управление“ и правата на човека, както индивидуалните, така и колективните, особено предвид отрицателния опит на конкретни режими.

4.1.3 ЕИСК счита, че тези два добре определени подхода са един ефективен начин за решаване на въпроса за по-безопасно и по-сигурно морско пространство. Трябва обаче да се подобри анализът на основните количествени цели с цел непрекъснато наблюдение и оценка на този приоритет, и следва да се положат усилия за координация и сътрудничество със световни, транснационални институции като ММО⁽²⁰⁾.

4.2 Интелигентна и устойчива синя икономика

4.2.1 ЕИСК изразява разочарование, че социалните партньори и организациите на гражданското общество в най-добрия случай са слабо представени (ако не и напълно отсъстващи) в съобщението, макар че тези институции биха могли да бъдат изключително полезни при планирането, както и при изпълнението на конкретни политики и програми, поради техния опит в справянето с критични ситуации и доказаната им способност за пряка намеса и решаване на социално-икономически проблеми.

⁽¹⁴⁾ Вж. например последния доклад относно Стратегията за син растеж — SWD(2017) 128 final — на адрес https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2017-128_en.pdf

⁽¹⁵⁾ COM/2014/086 final.

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/content/bluemed-initiative-blue-growth-and-jobs-mediterranean_en

⁽¹⁷⁾ За повече подробности относно инициативата за син растеж на Организацията на ООН за прехрана и земеделие вж. <http://www.fao.org/3/a-mk541e/mk541e02.pdf>

⁽¹⁸⁾ Вж. <http://www.unep.org/ourplanet/june-2017/unep-publications/regional-action-plan-sustainable-consumption-and-production> и https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/international/european_neighbourhood_policy/mediterranean_partnership/docs/rtap2014_2020_en.pdf съответно.

⁽¹⁹⁾ <http://www.smartislandsinitiative.eu/en/index.php>

⁽²⁰⁾ <http://www.imo.org/en/Pages/Default.aspx>

4.2.2 Бедността и младежката безработица могат да се задълбочат през следващите години заради изменението на климата, което ще засегне особено условията в южните средиземноморски държави. Комисията, в сътрудничество с местните власти и социалните партньори, следва да предприеме действия за развитие на местно равнище — например насърчаване на МСП, подпомагане на занаятчийството, специални действия за подкрепа на първичния сектор и популяризиране на местни земеделски продукти и продукти от риболов на европейските пазари и т.н. — заедно с подходящи подобрения на образованието и професионалното обучение на местно равнище, с цел подобряване на жизнения стандарт на местните жители и предотвратяване на миграцията. Синята икономика може да осигури достойни доходи на хиляди семейства чрез съвременни, дребномащабни и висококачествени подходи към риболова, опазването и доставката на рибни продукти.

4.2.3 Семейните, малките и много малките предприятия с традиционни организационни структури, оперативните схеми и дейности са гръбнакът на местните икономики от двата бряга на Средиземноморския басейн, особено в секторите и отраслите, представляващи синята икономика. Поради тази причина ЕИСК счита, че е не по-маловажно да се насърчават и програми за традиционни икономически дейности в допълнение на инициативите за подпомагане на иновативното и технологично напреднало предприемачество.

4.2.4 В този смисъл ЕИСК твърди, че трябва да се засили втората група от действия в този приоритет, които се занимават с развитието на морски клъстери. Изграждането на мрежи и схемите за сътрудничество за малки и микропроизводители могат да подобрят устойчивостта и разходната конкурентоспособност, като същевременно запазят така необходимата диференциация на предлаганите от тях стоки и услуги. От друга страна, развитието на клъстери може да бъде ефективно в конкретни сектори, в които концентрацията на капитал е от съществено значение, като например тези на енергията от възобновяеми източници и товарите. Въпреки това ЕИСК счита идеите за клъстери, създаването на инкубатори и насърчаването на бизнес планове чрез услуги от вида „бизнес ангели“ като доста преждевременни дори за по-напредналите икономики в ЕС, което насочва вниманието към необходимостта от планиране на добре определени услуги за подкрепа, особено за малките производители, занаятчии и търговци на южния бряг на Средиземноморския басейн.

4.2.5 Освен това, в съответствие с 4-тия стратегически приоритет в упоменатия по-горе доклад на WWF относно съживяването на икономиката на Средиземно море, който беше публикуван неотдавна, пренасочването на публичното и частното финансиране към отключване на потенциала на природните активи в тази област е възможно и необходимо. Посредством основани на въглерода механизми за финансиране като плащанията за екосистемни услуги⁽²¹⁾, то може да създаде доход, като същевременно отчита социалната и екологичната устойчивост. Например, средиземноморските пластовете морска трева са сред най-ефикасните системи за улавяне на въглерод, което означава, че публичните и частните инвестиции в тази насока могат да съчетаят укрепване на местния икономически растеж с принос към глобалната стратегия в областта на климата.

4.3 По-добро управление на морето

4.3.1 За да бъде постигнат успех с първата група от действия — пространствено планиране и крайбрежно управление — следва да бъде възприет подходът на четворната спирала⁽²²⁾. Необходимо е засилено участие на местните власти (общини и региони), академичните среди и НИРД, както и на социалните партньори и на организации на гражданското общество, в рамките на техните съответни области на дейност, заради по-доброто им познаване на местните социално-икономически и екологични условия и заради административната им гъвкавост.

4.3.2 В този смисъл организиранияте икономически и социални интереси могат и следва да играят решаваща роля в социално-икономическото развитие на Средиземноморието. Комисията в сътрудничество със СС следва да покани заинтересованите страни от частния сектор на консултациите относно съобщението, като гарантира техния съществен принос за планирането и по този начин по-ефективно участие в изпълнението на съответните програми и дейности. По отношение на риболова следва да бъдат приети мерки за укрепване на схеми за съвместно управление чрез гарантиране на ефективното участие на заинтересованите страни в процеса на вземане на решения.

4.3.3 Следва да се постави акцент върху липсата на сътрудничество между европейските и неевропейските държави в Западното Средиземноморие, особено по отношение на въпросите, свързани със сигурността и имиграцията, които влияят на икономическото развитие.

⁽²¹⁾ Плащания за екосистемни услуги са налице, когато бенефициер или ползвател на екосистемна услуга извърши пряко или непряко плащане на доставчика на тази услуга. В случая със Средиземноморския басейн плащанията за екосистемни услуги могат да се разглеждат и като екологична обосновка за превод на средства от северния към южния бряг.

⁽²²⁾ Вж. на адрес <http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/quadruple-helix.pdf>

4.3.4 Риболовът е ключов фактор в икономическата дейност на Средиземноморието и вторият по важност източник на богатство след туризма. ЕИСК приема, че съществува необходимост от планиране на специални действия в този отрасъл — от вида, посочен в четвъртата група от действия за този приоритет. Програмите следва да имат за цел намаляване на прекомерния улов и развиване на услуги за подкрепа и финансиране, за да се гарантира оцеляването на дребномащабния риболов и успоредното развитие на крайбрежните общности. Трябва да се подобри гъвкавостта на ЕФМДР⁽²³⁾, за да се премахнат бариерите между равнищата на публичната администрация, когато се определят ефективни инициативи.

4.3.5 ЕИСК счита, че следва да се засили ролята на Генералната комисия по рибарство за Средиземно море (GFCM), за да се гарантира приемането на необходими, съгласувани и съвместими административни мерки, целящи промяна на неблагоприятното положение на рибните запаси, в тясно сътрудничество и координация със средиземноморските държави, които не са членки на ЕС.

4.4 ЕИСК многократно посочи, че изпълняваните през последните двадесет години политики и програми за Средиземноморието имаха незадоволителни резултати и оставиха огромни суми неусвоени средства поради различните нагласи и липсата на ефективна координация между отговорните институции на Общността и националните правителства и публичните администрации в държавите от региона, които не са членки на ЕС. Спешно са необходими силна подкрепа и техническа помощ в това отношение, за да се подобри реакцията на институции извън ЕС на изискванията на европейското финансиране, както и повече приспособимост от страна на Комисията.

4.5 Ефективното изпълнение на действията, посочени в съобщението, е особено застрашено от тромавата бюрокрация, както става ясно от главата, озаглавена „Управление и прилагане“, но също и от участието на напълно различни институции с различни структури и нагласи, като например заседанията на министрите, Комисията, СС и др. Необходим е оперативен план с конкретни организационни/административни инструменти и ясно очергани роли.

4.6 ЕИСК счита, че незабавно следва да бъдат създадени работната група за синята икономика и ясно определен план за действие и компетентности, свързани с работните групи на СС. Работната група следва да разполага с необходимата гъвкавост за бързо реагиране на извънредни ситуации — природни и екологични бедствия и т.н. — но и за изпълнение на специфични задачи и отговорности. ЕИСК е предпазлив в оценката си на ефективността на работната група, която ще зависи от нейните членове и от прякото участие на европейските институции и националните правителства извън ЕС. Затова Комитетът счита, че работната група следва да е внимателно съставена от самото начало, с добре определена организационна схема и ефективна система от процеси и процедури, както и компетентно изготвен, специален бизнес план.

Брюксел, 6 декември 2017 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Georges DASSIS

⁽²³⁾ За повече информация вж. https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff_bg